

DOSSIER ALLOCHTONE KINDEREN EN JONGEREN

Exacte cijfers zijn er niet, maar een ruwe schatting brengt het aantal kinderen en jongeren dat aan jeugdtoerisme doet, ruim boven het half miljoen. Het jeugdwerk is goed voor ongeveer de helft van de overnachtingen. De andere overnachtingen worden grotendeels gerealiseerd door scholen, sportverenigingen met een jeugdwerking, instellingen voor bijzondere jeugdzorg en MPI's (medisch pedagogisch instituut). Wat het aandeel allochtone kinderen en jongeren in bovenstaande categorieën is, is moeilijk te berekenen, maar het gevoel leeft dat die doelgroep minder vlot participeert aan jeugdtoerisme.

In dit dossier stellen we ons de vraag hoeveel kinderen en jongeren van vreemde herkomst er precies verblijven in Vlaanderen en in welke mate ze participeren aan verschillende initiatieven. Bereiken we allochtone kinderen en jongeren minder? En als dat zo is, hoe komt dit? Kunnen we als uitbater drempelverlagend werken? Of anders gezegd: wat moeten we doen om meer diversiteit te krijgen in de doelgroep van het jeugdtoerisme? Antwoorden zoeken we in cijfermateriaal, diverse studies en uiteraard bij het allochtone jeugdwerk zelf.

Enkele cijfers

Wanneer zijn kinderen en jongeren allochtoon? Willen we een juist beeld, dan moeten we verder kijken dan de nationaliteit. Uit praktische overwegingen kiezen we voor de definitie van het nieuwe Vlaamse Integratiedecreet (2009). Artikel 3 van het Integratiedecreet heeft het over "personen die legaal en langdurig in België verblijven en bij hun geboorte niet de Belgische nationaliteit bezaten, of van wie minstens één van de ouders bij geboorte niet de Belgische nationaliteit bezaten".

AANTALLEN IN VLAANDEREN

Op basis van de definitie van het nieuwe Vlaamse Integratiedecreet en de beschikbare gegevens uit het rijksregister becijferde de studiedienst van de Vlaamse Regering dat er 923 626 allochtonen in Vlaanderen verbleven op 1 januari 2011.

Aantal en aandeel personen van vreemde herkomst, 1 januari 2011 (% ten opzichte van totale bevolking/subgroep van de bevolking)

Totaal	14,6 %
Mannen	15,0 %
Vrouwen	14,3 %
0-5 jaar	25,3 %
6-11 jaar	23,3 %
12-17 jaar	18,8 %
18-24 jaar	18,0 %
25-49 jaar	18,0 %
50-64 jaar	9,0 %
65+ jaar	4,7 %

Bron: Rijksregister, bewerking SVR

Dat is bijna 15 % van de totale Vlaamse bevolking. Wat verder opvalt is dat binnen de leeftijdscategorie 0 tot 5 jaar allochtonen 25 % uitmaken van de totale bevolking. Voor de leeftijdscategorie tussen 6 en 11 jaar bedraagt dit nog 23,3 %, voor de leeftijdscategorie tussen 12 en 49 jaar schommelt dit rond 18 %.

HERKOMST

Bijna de helft van de totale groep allochtone personen komt uit Nederland, Marokko of Turkije. Ten opzichte van de totale bevolking in Vlaanderen krijg je op 100 inwoners 2,6 Nederlanders, 2,2 Marokkanen en 1,8 Turken.

WOONPLAATS

Antwerpen en Gent huisvesten in absolute getallen het meeste aantal allochtonen, waarbij Antwerpen de kroon spant met 186 000 allochtonen. Gent telt er ongeveer een derde minder, namelijk 63 000. Daarna volgen Genk, Leuven en Mechelen met meer dan 20 000 allochtonen.

Wordt het aandeel allochtonen ten opzichte van de totale bevolking bekeken, dan ziet

Herkomstland	Aantal
1. Nederland	162 132
2. Marokko	141 737
3. Turkije	111 513
4. Italië	48 129
5. Frankrijk	36 754
6. Sovjet-Unie (ex)	35 925
7. Polen	33 622
8. Joegoslavië (ex)	30 074
9. Duitsland	22 401
10. Spanje	19 752

het resultaat er helemaal anders uit. De gemeente Baarle-Hertog heeft het hoogste aandeel (60 %), maar dat staat bijna volledig op rekening van Nederlanders. Genk (48 %) en Maasmechelen (48 %) vervolledigen de top drie. Antwerpen haalt 38 %, Gent 25 %.

Waar vinden we de meeste kinderen en jongeren van Nederlandse, Marokkaanse en Turkse herkomst? Nederlandse kinderen verblijven logischerwijs vooral aan de Nederlandse grens. Antwerpen telt 17 400 Nederlanders, wat in absolute getallen het grootste aantal is ten opzichte van andere steden en gemeenten. In verhouding tot de totale bevolking heeft Baarle-Hertog met 57 Nederlanders op 100 inwoners het hoogste percentage. Daarna volgen Hamont-Achel met 35 %, Ravels met 33 % en Voeren met 31 %.

Marokkaanse kinderen wonen hoofdzakelijk op de as Antwerpen-Brussel. Vilvoorde (14 %), Mechelen (12 %), Antwerpen (11 %), Machelen (11 %) en Boom (10 %) vormen de top vijf als we inzomen op het aandeel Marokkanen ten opzichte van de totale bevolking. In absolute getallen staat Antwerpen bovenaan de lijst met 54 599 Marokkanen.

Turkse kinderen wonen vooral in de gemeenten in Midden- en Noord-Limburg. Heusden-Zolder scoort met 21 % van de totale bevolking het hoogst, gevolgd door Genk (17 %), Beringen (17 %) en Maasmechelen (13 %). In Gent wonen 20 159 Turken, wat in absolute getallen het hoogste aantal is.

In het vervolg van het dossier zullen we het verder hebben over allochtonen, niet afkomstig uit West-Europa (Nederland, Frankrijk, Duitsland ...).

Opleidingsniveau en participatiegraad

Het Vlaams jeugdwerk is in Vlaanderen goed voor de helft van de overnachtingen in het jeugdtoerisme. Van deze groep maken Vlaamse jeugdbewegingen het grootste deel uit. Hoeveel allochtone kinderen en jongeren vinden we in deze jeugdbewegingen? Het antwoord vinden we in een studie van de Universiteit Gent, in opdracht van de Afdeling Jeugd van de Vlaamse Gemeenschap (2011).

Als er enkel rekening wordt gehouden met de eerste generatie (nationaliteit van de vader en moeder en dus vergelijkbaar met de definitie van het Vlaams Integratiedecreet), is 6,4 % van de leiding van allochtone afkomst, voor leden resulteert dit in 6,8 %. De Vlaamse jeugdbewegingen zijn m.a.w. geen doorsnee van de Vlaamse bevolking. Ze spreken vooral de autochtone middenklassejongeren aan. Hoe komt dit?

DE INVLOED VAN HET ONDERWIJS

Uit onderzoek blijkt dat participatie samenhangt met opleidingsniveau. Jongeren met een hoog opleidingsniveau participeren veel meer aan het verenigingsleven dan jongeren met een laag opleidingsniveau. Jongeren uit het beroepsonderwijs zien het verenigingsleven nl. als een verlengde van de school waarin organisatie en controle van volwassenen aanwezig is. Deze jongeren kiezen daarom meer informele contacten en activiteiten met leeftijdsgenoten.

In welk opleidingsniveau bevinden allochtonen kinderen en jongeren zich? Uit onderzoek van de Universiteit Gent blijkt dat allochtone kinderen en jongeren duidelijk mindere resultaten halen in het secundair onderwijs. Daarnaast stellen we vast dat meisjes beter scoren dan jongens, dit zowel bij autochtonen als allochtonen.

Schooluitkomsten naar etniciteit en geslacht (Bron: SONAR)
Slagen voor 3de graad secundair onderwijs zonder zittenblijven

Autochtone jongens	Allochtone jongens	Autochtone meisjes	Allochtone meisjes
56 %	27 %	72 %	42 %

Noot: jongeren van wie de grootmoeder aan moederskant noch de Belgische noch een andere Westerse nationaliteit heeft, worden in dit onderzoek als allochtoon beschouwd

DE INVLOED VAN DE OUDERS

Ouders sturen de vrijetijdsbeoefening van hun kinderen een bepaalde richting uit. Dit doen ze onbewust door hun kinderen te betrekken in hun eigen vrijetijdsmilieu waardoor ze een gelijkaardig vrijetijdspatroon ontwikkelen. Maar ook bewust worden kinderen aangespoord om al dan niet deel te nemen aan bepaalde vrijetijdsactiviteiten. Staat men achter de keuze, dan zal dit aangemoedigd en ondersteund worden, is dat niet het geval, dan zal de keuze geremd worden door het opleggen van beperkingen. Tot slot speelt de opleiding van de ouders opnieuw een belangrijke rol: jongeren waarvan de ouders hooggeschoold zijn, nemen vaker deel aan het verenigingsleven, ongeacht wat de arbeidssituatie van de ouders is.

Blijft de invloed van ouders ongewijzigd? Neen. Naarmate de leeftijd van kinderen en jongeren stijgt, neemt de invloed af en spelen andere factoren een rol, zoals vervoersproblemen, de kostprijs van de activiteit en de beschikbare vrije tijd.

Ouders van allochtone kinderen en jongeren kennen het reguliere jeugdwerk minder goed. Hierdoor worden kinderen niet gestimuleerd, integendeel. Allochtone ouders hebben vaak schrik van het onbekende en verbieden hun kinderen deel te nemen.

DE VLAAMSE JEUGDBEWEGINGEN

Elke beweging wordt gevormd aan de hand van enkele gemeenschappelijke kenmerken zoals een sociaal-economische, etnische, religieuze of ideologische achtergrond. Enkele voorbeelden zijn de vrouwenbeweging, de Vlaamse beweging of de holebi-vereniging. Die gemeenschappelijke kenmerken zorgen voor een specifieke identiteit.

Ook de Vlaamse jeugdbewegingen hebben een identiteit die enerzijds jongeren aantrekt maar anderzijds ook anderen afstoot. Het is in dat opzicht dus een utopie om als jeugdbeweging voor iedereen toegankelijk te zijn. Waar knelt het schoentje? Zoals eerder geschreven, is er de invloed van het onderwijs en die van de ouders. Maar er zijn ook belangrijke religieuze invloeden. Zo worden in de moslimcultuur jongens en meisjes strikter gescheiden, iets wat niet in elke Vlaamse jeugdbeweging gebeurt. Nog een drempel is dat meerdere jeugdbewegingen een katholieke achtergrond hebben.

Op basis van bovenstaande vaststellingen mag het geen verrassing zijn dat het Vlaamse jeugdwerk niet de perfecte afspiegeling is van kinderen en jongeren in onze maatschappij.

Allochtone jeugdwerking aan het woord

ROOTS vzw overkoepelt de Vlaamse allochtone jeugdwerkorganisaties. In totaal ondersteunt de organisatie een vijftigtal jongerenverenigingen met leden van verschillende etnische, levensbeschouwelijke of culturele achtergrond. Het is een organisatie van, voor en met allochtone jongeren en hun werkingen. Aan het woord is coördinator Najim Einauan.

Op kamp gaan betekent voor allochtone jeugdverenigingen vaak een uitje van vrijdagavond tot zondagavond.

Vlaamse jeugdbewegingen gaan op weekend en op kamp. Doen allochtone verenigingen dat ook?

De meeste van onze verenigingen trekken er jaarlijks enkele dagen op uit, maar je kan dit niet vergelijken met de kampen van Vlaamse jeugdbewegingen. Op kamp gaan betekent voor hen meestal een uitje van vrijdagavond tot zondagavond, meestal met kleinere groepen van maximum enkele tientallen deelnemers. Bovendien is dat voor veel jongeren de enige uitstap die ze doen.

Waar trekken de jongeren dan naar toe?

Ze maken gebruik van het commerciële aanbod in bijv. de Ardennen omdat ze het aanbod van jeugdverblijven niet kennen en niet de traditie hebben van op kamp gaan, in tenten overnachten e.d.

Wat staat dan op hun programma?

Qua activiteiten maken ze gebruik van het gekende lokale aanbod waar ze verblijven. Ik denk dan bijv. aan kajakken, karting, bowling ...

Zijn allochtone jongeren dan niet overtuigd van de meerwaarde van spel?

Jawel, al onze groepen zijn overtuigd van het belang van spel. De meeste allochtone jeugdverenigingen zijn trouwens erkend door een lokale jeugddienst. Het gaat dus eerder over het wegwerken van een decennialange achterstand. Het allochtoon jeugdwerk staat nog in zijn kinderschoenen in vergelijking met de klassieke jeugdbewegingen, waarvan sommigen al meer dan 100 jaar bestaan. De vrijwilligers en animatoren van onze jeugdwerkingen zijn niet opgegroeid binnen een jeugdbeweging. Zij zijn er vaak pas vanaf hun tienerjaren of zelfs later ingerold.

Vinden de allochtone groepen de nodige ondersteuning?

Steeds meer lokale groepen vragen aan ons ondersteuning. Een opdracht die we met plezier vervullen. Op het gebied van de kampen maken we jongeren die niet vertrouwd zijn met het aanbod, wegwijs in de wereld van de jeugdverblijven en het spel. We wijzen hen op goedkopere en inhoudelijke alternatieven met de bedoeling de jongeren te leren participeren i.p.v. louter te consumeren. We geven hen tips en werken op vraag van hen ook een programma op maat uit.

Uit onderzoek blijkt dat de invloed van ouders op de vrijetijdsbesteding van kinderen een grote invloed heeft. Moet je de ouders overtuigen van de meerwaarde van spel?

In het verleden was dit inderdaad het geval, maar vandaag speelt dit veel minder een rol. Belangrijker knelpunt is dat onze jeugdwerkingen vandaag vaak overbevraagd worden met vragen van

Niet alle allochtone jeugdverenigingen houden jongens en meisjes strikt gescheiden.

allerlei diensten, voorzieningen en van de eigen gemeenschappen. Dit omwille van de vele blinde vlekken en de talrijke maatschappelijke problemen zoals de schooluitval, de grote jeugdwerkloosheid, overlastgedrag enz.

Wat is er fout met dat welzijnswerk?

Helemaal niets, maar we proberen er gewoon over te waken dat het jeugdwerk niet in de verdrukking komt. Daarom adviseren we onze achterban om hun werkingen op te splitsen in bijv. een sociale werking, sportwerking, jeugdwerking, zodat ze los van elkaar kunnen werken.

Is het niet eenvoudiger om de kinderen en jongeren naar een Vlaamse jeugdbeweging te sturen?

Neen, dat is het niet. Heel wat jeugdbewegingen in de grootstad hebben een wachtlijst. Bovendien is het aanbod vaak niet afgestemd op de noden, behoeften en verwachtingen van onze jongeren. En jongeren participeren nu eenmaal aan de activiteiten die hen aanspreken.

Allochtone jeugdverenigingen die verblijven in jeugdverblijven, worden zij geconfronteerd met andere drempels zoals de kostprijs van het verblijf?

Het klopt dat allochtonen het financieel vaak moeilijk hebben, maar de kostprijs van een jeugdverblijf mag in principe geen probleem zijn. Die ligt absoluut niet hoger dan de kostprijs van een vakantiehuisje. Bovendien kan je als jeugdwerkorganisatie subsidies krijgen op voorwaarde dat je voldoet aan het opgestelde reglement, maar daar knelt soms het schoentje. De begeleiders vinden niet altijd hun weg in het subsidielandschap of het reglement sluit niet aan op de allochtone werking waardoor de drempelverlagende maatregelen verloren gaan.

Waarom is het reglement niet aangepast aan het allochtone jeugdwerk?

Meestal zijn de reglementen van de kampsubsidies geschoeid op de leer van het klassieke jeugdwerk. Een voorbeeld is de duur van een kamp. De nieuwe groepen of werkvormen hebben niet de traditie om

langer dan een weekend op kamp te gaan. Maar in de regelgeving zien we vaak dat een kamp pas na vier overnachtingen in aanmerking kan komen voor subsidies. En zo zijn er nog andere voorbeelden.

Moet de infrastructuur van jeugdverblijven de strikte scheiding tussen jongens en meisjes mogelijk maken?

Neen, de infrastructuur van jeugdverblijven is perfect. Niet alle allochtone jeugdverenigingen houden jongens en meisjes trouwens strikt gescheiden. Die strikte scheiding geldt enkel voor een deel van de moslimcultuur en daar gaan jongens en meisjes niet samen op kamp. Het probleem stelt zich dus niet.

Zijn er dan helemaal geen drempels?

De grootste drempel is wellicht de onbekendheid met het aanbod. Allochtone verenigingen kennen de jeugdverblijven niet goed, dus blijven ze dezelfde commerciële vakantiehuizen boeken. Onbekend maakt onbemind.

Hoe kan die drempel weggewerkt worden?

Het is, denk ik, aan de uitbaters om hun aanbod beter bekend te maken bij onze doelgroep. Als je promotiebeleid een marktsegment overslaat, dan zal je ook weinig vraag krijgen uit dit specifieke segment.

Welke informatie moet er aangeboden worden?

Geef vooral informatie over het aanbod in de buurt, dit ter inspiratie voor de allochtone groepen en maak dit bekend via de website of een folder.

Als uitbaters een folder willen versturen, hoe komen ze dan aan de contactgegevens van de allochtone verenigingen?

Ze kunnen contacten leggen via het Minderhedenforum, de migrantenfederaties en de stedelijke jeugddiensten. Maar ze kunnen natuurlijk ook altijd met ons contact opnemen.

ROOTS vzw

Coebergerstraat 35-37

2018 Antwerpen

Tel.: 03/677.15.80

E-mail: info@roots-jeugdwerk.be

Begeleider van bosklassen aan het woord

Scholen trekken met hun leerlingen op bos-, boerderij- en zeeklassen. Wat zijn hun ervaringen met allochtone leerlingen? Is het moeilijk om deze leerlingen te laten deelnemen aan meerdaagse verblijven? En zo ja, welke drempels ervaren zij? We vroegen het aan Annik De Brauwer die lesgeeft aan de Katholieke Vrije Basisschool Klimrek te Gent. Reeds twintig jaar trekt ze met haar klas op bosklas naar Moerkensheide in De Pinte.

Kan je de klas waaraan je lesgeeft, kort omschrijven?

Ik geef les aan 15 leerlingen van het tweede leerjaar. De klas bestaat uitsluitend uit allochtone leerlingen die tussen 7 en 9 jaar oud zijn. We gaan op bosklas met de leerlingen van het eerste en tweede leerjaar, dat zijn drie klassen.

Waarom trek je met je klas op bosklas?

Dat heeft verschillende redenen. In de eerste plaats wordt er op een niet-klassieke manier veel geleerd. Een bosklas is meer een ontdekkingsreis. Maar een bosklas biedt ook de mogelijkheid om extra vaardigheden te ontwikkelen, ik denk bijv. aan het sociale aspect, het leren omgaan met elkaar, 24 op 24 uur leven met elkaar.

Hoeveel nachten wordt er verbleven?

We trekken er op uit van woensdag tot vrijdag.

Hoe staan de ouders van allochtone kinderen tegenover bosklassen?

Daarin bestaan verschillen. Ouders uit bijv. de Turkse gemeenschap zien vaak de grote meerwaarde van openluchtklassen, terwijl we bij Marokkaanse ouders en ouders uit de voormalige Oostbloklanden extra inspanningen moeten leveren. Deze ouders

zijn niet of minder snel te overtuigen om hun kinderen mee te sturen op bosklas.

Hoeveel kinderen gaan er mee op bosklas?

Ongeveer $\frac{3}{4}$ van de klas gaat mee. Waarom sommige kinderen thuis blijven, is individueel verschillend. Toch is er een rode draad: allochtone ouders zijn zorgzame ouders. Ze willen hun kinderen beschermen en behouden daarom liever de controle. Een bosklas is in dat opzicht loslaten en hiervoor is een vertrouwensrelatie zeer belangrijk. Als leerkracht met 20 jaar ervaring is dat eenvoudiger dan iemand die net start, op voorwaarde dat je dat vertrouwen in het verleden niet hebt beschaamd.

Hoe win je het vertrouwen van de ouders?

Dit doe je door de ouders goed te informeren. We organiseren daarvoor een ouderavond waarbij we aan de hand van een powerpoint tonen waar we heen trekken, wat het programma is, wat de afspraken zijn met het jeugdverblijf.

Ik veronderstel dat niet alle ouders Nederlands spreken?

Dat klopt, taal is een probleem. Daarom werken we met veel foto's, afbeeldingen en concreet materiaal. We tonen alles wat de kinderen nodig hebben, bijv. een hoeslaken, een kussensloop en een washandje. Bovendien voorzien we ook altijd een tolk die onze uitleg vertaalt.

Volstaat informeren of moet je ook rekening houden met gebruiken zoals het scheiden van jongens en meisjes, halal koken of andere zaken?

Uiteraard, al is dat niet absoluut. Jongens en meisjes hebben in het jeugdverblijf hun eigen slaapkamer en sanitaire ruimte, maar doen de overige activiteiten wel samen. We

zijn tenslotte een gemengde school. Wat de voeding betreft, kookt de uitbater van het jeugdverblijf halal. We vermelden ook altijd waar het vlees aangekocht wordt. Als er ouders zijn die dit echt niet vertrouwen, kunnen ze intekenen op een vegetarische maaltijd.

Zijn er nog specifieke wensen van de doelgroep?

Allochtone ouders vergelijken de bossen met de bossen uit hun thuisland en hebben schrik dat hun kinderen zullen verdwalen. Daarom vinden ze het veilig en fijn dat het bos van Moerkensheide omheind is.

Brengen de ouders de kinderen naar het jeugdverblijf?

Neen. We gaan met het openbaar vervoer. We hebben een gezamenlijk startmoment, daarna houden we het afscheid zo kort mogelijk en stappen we op de tram. Ouders kunnen het jeugdverblijf altijd vooraf bezoeken.

Dan moet elke leerling investeren in een goede rugzak. Is dat geen drempel?

Neen. Bagage en pedagogisch materiaal worden gebracht door vrijwilligers zoals de zorgleerkracht, de partners van de leerkrachten of de directie. Dat is allemaal mooi geregeld. Voor een bosklas moeten ouders dus helemaal niet investeren. Maar wat stellen we vast? Dat ouders nieuwe kledij kopen terwijl we dit helemaal niet vragen. Blijkbaar vinden ze dat toch belangrijk.

Is het inschrijvingsgeld voor een bosklas geen drempel?

Onze bosklas kost 65 euro. Voor veel ouders is dat inderdaad een financiële inspanning, maar we helpen hen met een spaarplan. Zo kunnen ze gespreid over drie maanden betalen. Bovendien zorgt

onze brugfiguur voor begeleiding voor het bekomen van kortingen die de verschillende mutualiteiten aanbieden. Die 65 euro is dus in de praktijk een stukje goedkoper.

Hoe zie je de bosklassen voor allochtone leerlingen evolueren? Denk je dat de ouders in de toekomst hun kinderen sneller zullen meesturen?

Dat hopen we. Enkele ouders die reeds positieve ervaringen hebben, proberen we mee in het bad te krijgen om andere ouders te overtuigen, wat vaak lukt. Maar evident is het niet. Je zou bijv. verwachten dat wie mee was op bosklas, enkele jaren later ook op schoolreis mag naar de Ardennen. Wel, dat is niet altijd het geval. Hoe ouder de leerlingen worden, hoe moeilijker het vaak wordt om de leerlingen te laten deelnemen aan meerdaagse uitstappen.

Hoe sta je tegenover de beslissingen van de ouders?

Ik vind het spijtig als leerlingen niet mee mogen en dat zeg ik de ouders ook in alle eerlijkheid. Ik probeer hen te overtuigen van deze unieke ervaring voor hun kind. Dat moet kunnen, vind ik, op voorwaarde dat je de keuze van de ouders blijft respecteren.

Een laatste vraag als afsluiter. Wanneer is een bosklas geslaagd?

Onze bosklassen zijn altijd geslaagd, want onze doelgroep is zo dankbaar. Ze zijn zo gelukkig met kleine dingen en genieten van alles wat kinderen leuk vinden: een tof bosspel, zingen, dansen, ravotten, de ruimte om te spelen, luisteren naar een verhaal, genieten van de natuur ...

Een bosklas is loslaten voor de ouders en daarom is een vertrouwensrelatie heel belangrijk.

Als ouders niet vertrouwen dat er halal gekookt wordt, kunnen ze intekenen op een vegetarische maaltijd.

Open Kamp aan het woord

Voor kinderen uit kansarme gezinnen, kinderen uit bijzondere jeugdzorg, asielzoekers ... die niet zijn aangesloten bij een jeugdbeweging, organiseert Scouts en Gidsen Vlaanderen Open Kampen. Op de website schrijven ze waarom: "Laten we eerlijk zijn: we slagen er nog altijd niet in om alle kinderen en jongeren te bereiken tijdens de wekelijkse werking van onze 'gewone' groepen. Veel maatschappelijk kwetsbare jongeren zijn wel enthousiast voor een scoutskamp op hun maat, zonder lid te worden bij een groep tijdens het jaar. Dat merken we aan de grote vraag naar Open Kampen. Zo geven we onze scoutsmicrobe aan hen door en leren wij de doelgroep kennen." Wat houden Open Kampen in en wat zijn hun ervaringen met allochtone kinderen en jongeren? Antwoorden krijgen we van Hans Van Kerckhove, pedagogisch medewerker diversiteit van Scouts en Gidsen Vlaanderen.

Wat houdt een Open Kamp in?

Een Open Kamp is vergelijkbaar met een gewoon scoutskamp. We verblijven in jeugdverblijven of tenten en doen scoutsactiviteiten, weliswaar aangepast aan deze specifieke doelgroep. De afstand die afgelegd wordt tijdens een tweedaagse zal bijv. korter zijn

omdat die kinderen en jongeren geen lange tochten gewoon zijn. Een ander voorbeeld is sjourner, daarvan heeft die doelgroep ook geen kaas gegeten. Dus zal de leiding de sjourning grotendeels zelf uitvoeren en leren we de kinderen geleidelijk ook een sjourning leggen.

Wat is het percentage allochtone jongeren dat deelneemt aan zo'n kamp?

We hebben daar geen cijfers over, maar veel hangt af van wie het Open Kamp organiseert. Scouts en Gidsen Vlaanderen is onderverdeeld in 12 gouwwerkingen, waarvan er 9 een Open Kamp organiseren. Het percentage allochtone kinderen en jongeren zal in de gouwwerkingen in Gent en Antwerpen wellicht hoger liggen dan in de andere gouwwerkingen, omdat allochtonen zich vooral in de steden huisvesten.

Hoelang duurt een Open Kamp?

Een Open Kamp duurt iets minder lang dan een gebruikelijk scoutskamp. Het gemiddelde is 6 dagen, voor de oudste leden tot 9 dagen. De reden hiervoor is dat de meeste begeleiders die een Open Kamp begeleiden, nog een scoutskamp hebben met de eigen afdeling. Het is dus omwille van praktische redenen en niet zozeer op vraag van de doelgroep.

Waar en wanneer vinden deze kampen plaats?

Er zijn twee periodes: de eerste weken van juli, maar vooral de eerste twee weken van augustus.

Voor de kampen in Vlaanderen verblijven de groepen meestal in de Hopperverblijven. De reden hiervoor is louter financieel. Onze leden betalen ongeveer 25 euro voor een Open Kamp, dit is ruim onvoldoende om zo'n kamp te financieren. Daarom worden speciale financiële acties georganiseerd en ook Scouts en Gidsen Vlaanderen legt een deel bij. De Hopper-jeugdverblijven doen daar dan nog een schepje bovenop door een korting te geven aan de eigen scoutsgroepen.

Andere jeugdverblijven zijn dan geen optie?

Toch wel. Ik ben zelfs voorstander om eens van locatie te wijzigen, maar de kostprijs zal wel altijd doorslaggevend zijn. Als we iets anders boeken, dan zal het daarom wellicht via het Steunpunt Vakantieparticipatie zijn.

Hoeveel kampen worden er jaarlijks georganiseerd?

Elke scoutswerking is onderverdeeld in verschillende leeftijdscategorieën. Deze takken, zoals we die noemen, gaan elk afzonderlijk maar vaak in hetzelfde gebouw op kamp. In totaal hebben we dus 15 tot 20 kampen op jaarbasis. Hiervoor hebben we 9 locaties nodig, waarvan de meeste in Vlaanderen. Voor de tentenkampen (een tweetal) trekken we naar de Ardennen.

Hoe zie je het initiatief evolueren?

De vraag naar Open Kampen groeit van onder uit en voor sommige kampen hebben we reeds wachtlijsten. Daarom moeten we groeien, maar dan liefst gestaag. Dit willen we doen door alle gouvewerkingen te overtuigen om een Open Kamp te organiseren en dit voor alle takken. Tot slot willen we – en dat is een grote uitdaging – meer begeleiding. Vorig jaar hadden we tussen de 300 en 400 ingeschreven leden, daarvoor willen we ongeveer 150 begeleiders.

Waarom willen jullie één begeleider op drie leden?

Een Open Kamp is intensief omdat de leden geen ervaring hebben binnen het jeugdwerk en de leiding vaak geen of weinig ervaring heeft met maatschappelijk kwetsbare kinderen en jongeren. Hoe meer leiding, hoe beter het kamp dus!

Wat is de visie van Scouts en Gidsen Vlaanderen op diversiteit?

Scouts en Gidsen Vlaanderen ziet diversiteit als een en-en-verhaal. We beseffen dat we niet alle kinderen en jongeren bereiken met onze gewone werkingen. Daarom kiezen we er voor om, naast inzetten op integratie, ook doelgroepspecifieke werkingen op te zetten. Dit doen we eigenlijk al jaren met onze Akabe-groepen (specifieke scouts- en gidsengroep voor personen met een beperking) en dit trekken we door naar onze Open Kampen. We richten m.a.w. afzonderlijke kampen in voor maatschappelijk kwetsbare kinderen en jongeren, zonder jaarwerking. De leiding komt wel uit onze scouts- en gidsengroepen. Daarmee bewerkstelligen we een andere doelstelling: een interactie tussen beide leefwerelden.

Met onze Open Kampen zorgen we ook voor interactie tussen twee leefwerelden.

Hoe bereiken jullie deze jongeren? Trekken jullie de straat op?

Voor onze Open Kampen maken we ons aanbod bekend bij OCMW's, instellingen bijzondere jeugdzorg en het Steunpunt Vakantieparticipatie. We organiseren al meer dan 10 jaar Open Kampen, dus de meeste instellingen kennen ons aanbod en nemen vaak zelf spontaan contact op.

Daarnaast hebben we nog een ander initiatief: Uitwijker. Dat is een kleurrijk scoutsbusje waarmee we de straat op trekken. I.p.v. te verwachten dat de kinderen naar onze lokalen komen, laten we hen in hun eigen vertrouwde omgeving proeven van scouting en zorgen we zo voor ontmoeting tussen hen en onze leiding.

Wat moet een uitbater doen of weten als hij een Open Kamp ontvangt?

Een uitbater moet niets bijzonder doen. Wat we wel vragen, is extra begrip voor de doelgroep. Jongeren die deelnemen aan een Open Kamp kennen elkaar niet en hebben niet dezelfde vaardigheden als de doorsnee scout of gids. Daarom zijn er op zo'n kamp sneller spanningen wat soms uitmondt in brutaler taalgebruik of (in mindere mate) licht agressief gedrag. Dit keuren we niet goed en we spreken de leden er op aan, maar het is ook de realiteit. Als uitbater moet je daar net als de begeleiders mee overweg kunnen: een scheve blik, een vloek, een scheldwoord ... het hoort er bij.

Wat te doen als uitbater

Het aantal allochtonen in Vlaanderen binnen de leeftijdscategorie 0 tot 5 jaar is 25 %. Voor de leeftijdscategorie tussen 6 en 11 jaar is dit 23 % en voor de leeftijdscategorie tussen 12 en 25 jaar 18 %. Het aantal kinderen en jongeren dat participeert aan jeugdtoerisme ligt beduidend lager. Logisch, want het Vlaamse jeugdwerk is goed voor de helft van het aantal overnachtingen, maar slaagt er moeilijk in om allochtone kinderen en jongeren in hun werkingen te betrekken, ondanks alle inspanningen. Wie allochtone kinderen en jongeren wil bereiken, kan zich dus vandaag beter richten op het allochtoon jeugdwerk. Het allochtoon jeugdwerk boekt momenteel vooral commerciële vakantiehuizen omdat ze het aanbod van de jeugdverblijven niet goed kennen en minder vertrouwd zijn met op kamp gaan.

Enkele tips om ook deze groepen een prachtig verblijf aan te bieden:

- De infrastructuur van jeugdverblijven voldoet. Toch is een gescheiden slaapzaal en sanitair een troef voor wie ook gemengde groepen uit de moslimcultuur wil ontvangen.
- Promoot je logies bij de doelgroep. Heel wat allochtone jeugdwerkingen zijn niet vertrouwd met de klassieke jeugdverblijven en kiezen daarom voor een (duurder) vakantiehuis uit het commerciële aanbod.
- Ook ouders van allochtone kinderen zijn weinig vertrouwd met het aanbod van jeugdverblijven. Een duidelijke website (waarnaar de organisator van het verblijf kan verwijzen) kan helpen. Misschien komen sommige ouders zelfs persoonlijk een kijkje nemen.
- Allochtone jeugdwerkingen kiezen vaak voor activiteiten in de buurt. Leg hen uit wat de mogelijkheden zijn in jouw omgeving.
- Wie volpension aanbiedt, past best in overleg met de groepsverantwoordelijke het menu aan.
- Tot slot moet je als uitbater ook overweg kunnen met een aantal cultuurverschillen. Een open houding is een basisvoorwaarde.